

кореневої системи. Відмічалось збільшення кількості листків у дослідному варіанті, збільшення кількості та площі продохів нижнього епідермісу листку. Стимулятор росту впливав на накопичення маси надземної та кореневої системи.

Список використаних джерел

1. Моргун В.В. Проблема регуляторів росту у світі та її вирішення в Україні/ В.В. Моргун, В.К. Яворська, І.В. Драгозов // Физиология и биохимия культурных растений. – 2002. – Т. 34, №5. – С. 371–375.
2. Черячукін Н. Регулятори росту рослин / Н. Черячукін, О. Андрієнко, О. Григор'єва. – Агробізнес сьогодні. – №5 (204), березень 2011.
3. Шаповалов А. А. Отечественные регуляторы роста растений / А. А. Шаповалов, Н. Ф. Зубкова // Агрехимия. – 2003. – №11. – С. 33–47.

Кириєнко Т.В.,

старший викладач кафедри біології

РЕІНТРОДУКЦІЯ ЗУБРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Після того, як зубр зник з теренів України в кінці 17 ст., його відродження почалося в 60-х роках минулого століття. Перші вільні стада в 1965 році сформовані в державному мисливському господарстві „Майдан» (Львівська область) та „Цуманське» (Волинська область). Тварин було завезено з Біловезької Пуци (Білорусія) відповідно по господарствах 10 і 13 голів.

У 1967 р. 8 тварин завозять на територію Рівненської області в Клеванське господарство, 8 тварин у Київську область в Заліське господарство та 12 тварин на територію Львівської області в Лопатинське господарство. Лопатинська субпопуляція єдина на Україні, де мешкають тварини біловезької морфи завезені з Литви. Всі інші існуючі субпопуляції належать до біловезько-кавказької морфи були завезені з Росії та Білорусії.

З 1970 по 1986 рр. було створено осередки субпопуляцій на території Вінницької, Івано-Франківської, Кримської, Сумської, Чернігівської та Чернівецької областей (таб.).

Таблиця

Розселення зубра європейського на території України

№ з/п	Область	Господарство	Рік завезення	К-ть голів
1.	Львівська	ДМГ "Майдан"	1965	10
2.	Волинська	ДМГ "Цуманське"	1965	13
3.	Рівненська	Клеванське	1967	8
4.	Київська	Заліське	1967	8
5.	Чернівецька	Буковинське та "Зубровіце"	1970	19
6.	Кримська	ДМГ "Бахчисарайське"	1972-1973	11
7.	Івано-Франківська	Надвірнянський	1976	7
8.	Вінницька	Уладівська	1979	6
9.	Львівська	Лопатинське	1980	12
10.	Чернігівська	Данівське	1980	16
11.	Сумська	Конотопське	1986	16

Клеванське стадо перейшло на територію Цуманського ДМГ, а Бахчисарайське стадо було відловлено та переселено в Дашівське господарство. Протягом усього часу існування зубра на Україні самостійно утворилась, як відгалу-

ження Уладівської субпопуляції Хмельницька субпопуляція, коли у 1995 р. 16 голів мігрувало в район Летичева (Хмельницька область). Хмельницька субпопуляція проіснувала до 2000 р. Після чого тварини зникли, вірогідніше всього в результаті браконьєрства. Надвірнянська субпопуляція зникла в 2004 році у результаті захворювання самців на гнійний баланопостит.

Протягом усього проміжку існування популяції зубра на Україні чисельність виду на окремих часових проміжках зростала, проте останнім часом спостерігається її зменшення.

Загальне поголів'я зубрів в Україні на 1992 рік перевищило 680 особин, а розміри окремих груп чи популяцій коливались від декількох до більше двохсот голів. Слід зазначити, що не всі місця випуску були вдало підібрані. Тому погано розмножується вид у гірських районах Львівської області. Занесений у Надвірнянську субпопуляцію Івано-Франківської області гнійний баланопостит привів до вимирання субпопуляції. За рахунок міграцій і браконьєрства різко скоротилася чисельність у Цуманському ДЛМГ Волинської області. Повністю знищені субпопуляції в Чернігівській, Сумській, Хмельницькій областях. Перспективними в плані розселення залишаються державні підприємства лісового господарства Вінницької та Чернівецької областей, де чисельність тварин постійно зростає. Так, завезені в 1979 році 6 особин (2 самця і 4 самки) зубрів у Вінницьку область, на момент обліків 2008 року склали стадо в 94 голови. Такі середні показники зберігаються до 2010 року. А на сьогоднішній день популяція зубра складає більше сотні голів.

Шталаук Г.С.,
аспірант кафедри біології

СУЧАСНІ ПРЕПАРАТИ РЕТАРДАНТНОЇ ДІЇ В РОСЛИННИЦТВІ

Одним із сучасних напрямів підвищення урожайності та якості продукції рослинництва є впровадження у сільськогосподарське виробництво енергозберігаючих технологій із застосуванням регуляторів росту рослин. Регулятори росту і розвитку рослин у сучасних умовах набувають все більшого значення. Їх застосування в землеробстві, рослинництві та лісівництві дає результати, яких не можна досягнути іншими методами. Використання цих препаратів дозволяє повніше реалізувати генетичні можливості, підвищити стійкість рослин проти стресових факторів біотичної та абіотичної природи і в кінцевому результаті збільшити урожай і поліпшити його якість.

Сучасні регулятори росту поділяють на природні та синтетичні органічні речовини, яким властива значна біологічна активність і які у малих дозах змінюють фізіологічні і біохімічні процеси, ріст, розвиток й формуванні урожаю сільськогосподарських рослин, не спричиняючи токсичної дії. Зокрема, при внесенні в рослину, вони включаються в обмін речовин і активізують фізіологічно-біохімічні процеси, підвищуючи рівень життєдіяльності рослин [1–3].

Серед найбільш відомих регуляторів росту рослин у сільськогосподарському виробництві являються ретарданти. Ретарданти — синтетичні регулятори